SUPPLEMENT

TO

The Ceylon Government Gazette,

PART II.

FRIDAY, NOVEMBER 21, 1902.

DRAFT ORDINANCE.

MINUTE.

The following Draft of a proposed Ordinance is published for general information :—

An Ordinance consolidating the Law relating to Buddhist Temporalities in this Island.

Preamble.

WHEREAS it is expedient to amend and consolidate the law relating to the regulation and management of the Buddhist Temporalities in this island : Be it therefore enacted by the Governor of Ceylon, by and with the advice and consent of the Legislative Council thereof, as follows :

CHAPTER I.

Preliminary.

Short title Commencement.

1 This Ordinance may be cited for all purposes as " The Buddhist Temporalities Ordinance, 190 ," and it shall come into operation at such time as the Governor shall appoint, by Proclamation to be published in the *Government Gazette*, and only in such provinces, districts, and sub-districts as hereinafter provided.

Interpretation clause.

2 In this Ordinance, unless the context otherwise requires—

Temple.

" Temple " shall mean vihare and dewale, and shall include the Dalada Maligawa.

Incumbent.

" Incumbent " shall mean the chief resident priest of a vihare.

Paraveni panguwa.

" Paraveni panguwa " shall mean an allotment of land held by one or more hereditary tenants subject to the performance of service or rendering of dues to a temple.

Maruveni panguwa.

" Maruveni panguwa " shall mean an allotment of land held by one or more tenants-at-will under a temple, and subject to the performance of service or rendering of dues to a temple.

Trustee.

" Trustee " shall include the trustees, or a majority of trustees, elected in terms of section 17, and when more than one trustee is elected under that section, the majority of trustees so elected may have and exercise all or any of the powers, and may perform all or any of the duties, vested in a trustee under this Ordinance.

Governor in Executive Council may exempt any temple from the operation of certain sections of the Ordinance.

3 The Governor may, with the advice of the Executive Council, upon the application of the district committees of the province in which such temple is situate, exempt such temple from the operation of chapter III., sections 17 to 30, of this Ordinance, and with the like advice any such Proclamation revoke.

Division of the island into provinces, districts, and sub-districts.

4 For the purposes of this Ordinance, it shall be lawful for the Governor, with the advice of the Executive Council, by Proclamation to be by him issued and published in the *Government Gazette*, to establish so many provinces as to him may appear expedient, and to divide such provinces into districts and sub-districts, and to declare which of such districts shall be deemed to be the principal district, and with the like advice and in like manner to alter and vary the number and limits of any such provinces, districts, or sub-districts.

CHAPTER II.

District Committees.

District committees.

5 There shall be in each such district a committee to be called "the district committee," to which each of the sub-districts comprised within such district shall return one member, who shall be elected in manner hereinafter provided, and shall hold office for a period of five years and shall be eligible for re-election.

Mode of summoning public meeting for election of district committees.

6 The chief headman of the sub-district, if he is a Buddhist, and, if he is not, then the chief headman of the nearest sub-district who is a Buddhist, shall, as soon as convenient after the coming into operation of this Ordinance, summon a public meeting to be held at a time and place to be determined by him. He shall also, thirty days at least before the time so determined, cause a written notice of such meeting in the Sinhalese language to be affixed to some conspicuous part of each temple within the sub-district, and shall also give due publicity to such notice, by beat of tom-tom or otherwise, on three consecutive days before the day fixed for the meeting.

Qualifications of voters.

7 Every Buddhist priest who shall have been resident within such sub-district for a period of six months or upwards, and every male householder above the age of twenty-one years, and professing the Buddhist religion, within such sub-district, shall be entitled to vote.

Qualifications of candidates for election.

8 In order to be qualified to be elected to serve as a member of the district committee, a person must—

(*a*) Be a Buddhist layman ;

(*b*) Have been the occupier of a house within the district either as owner or tenant for one year previously to the date of his election ;

(*c*) Have completed his twenty-fifth year ;

(*d*) Not have been convicted of any infamous crime ;

(*e*) Not be a paraveni or maruveni tenant of a temple.

Procedure at election meeting.

9 The headman who shall have summoned the meeting shall either himself preside thereat or appoint by writing under his hand some fit and proper person so to preside. Every person entitled to vote shall personally attend at the time and place appointed, and declare to the president the name of the candidate for whom he votes. The president shall enter the names of the voters for the several candidates in lists to be by him kept for that purpose, and shall at the close of the election publicly declare the name of the candidate for whom the greatest number of votes shall have been recorded, who shall thereupon be deemed to be duly elected, and shall grant to such candidate a certificate under his hand of such his election.

Mode of filling up vacancies.

10 Vacancies in the number of members of district committees shall be filled by election according to the procedure laid down in section 9 for the election of original members. Such election shall be held within three months of the occurrence of the vacancy.

Questions as to right of voters and candidates to be decided by president.

11 If at any election meeting any question shall arise as to the right of any person to offer himself as a candidate, or as to the right of any person to vote for any candidate, the president shall then and there make such inquiry as he may deem requisite, and decide the question himself, and his decision shall be final and conclusive.

District committees to select their own president and to make rules.

12 The district committee elected in manner aforesaid shall select one of their number to be president of such committee, and shall make rules for the following purposes:

Purposes for which rules may be made defined.

(*a*) For determining the quorum necessary for the transaction of business;

(*b*) For regulating the time and place of their meetings and the conduct and record of their proceedings;

(*c*) For prescribing the form in which all accounts, statements, and returns incidental to their business and that of the trustees shall be kept: Provided that if any district court shall, under section 25, prescribe the form in which the accounts of the trustees shall be kept, such form and no other shall be adopted;

(*d*) For regulating the management of temple schools;

(*e*) For assessing the proportion in which each temple within the district shall contribute a share of the expenses incurred in carrying out the provisions of this Ordinance;

(*f*) For every purpose necessary to the due exercise of their powers and the performance of their duties under this Ordinance.

Rules to be published in the *Government Gazette*.

13 Such rules shall be published in the *Government Gazette*, and shall thereupon become as legal, valid, and effectual as if the same had been inserted herein, and shall be binding upon and be observed by all parties subject to their operation, all courts, judges, and magistrates shall take judicial notice thereof.

District committee to prepare a register containing certain specified particulars.

14 It shall be the duty of the district committee to ascertain and record in a book to be by them kept for that purpose—

(*a*) The name and situation of each temple within the district;

(*b*) The name of the trustee of such temple under this Ordinance;

(*c*) The average annual income for the preceding three years of the offerings made to such temple;

(*d*) The nature, extent, and value of the paraveni and maruveni pangus belonging to such temple;

(*e*) The nature, extent, and value of other lands belonging to such temple, whether held under lease or otherwise;

(*f*) The average annual value at the time of the inquiry of the rents, issues, and profits, other than services actually received by such temple from its lands; and also the average annual income which the temple would receive from the lands subject to the performance of services to such temple, if such services were commuted;

(*g*) The extent and boundaries of the land required to be reserved for the precincts of each temple, having regard to the convenience of the priesthood and the due performance of religious ceremonies.

Appointment of a commissioner.

15 It shall be lawful for the Governor to appoint as commissioner any competent person to aid the committees in discharging the duties imposed upon them by this Ordinance, and to vest such commissioner with all or any of the powers defined in Ordinance No. 9 of 1872.

District committee may suspend trustee guilty of negligence or misconduct.

Commissioner may dismiss trustee.

Proviso.

16 The district committee shall, whenever it shall be made apparent to them by evidence, which they shall duly record, that any trustee has been guilty of gross negligence or misconduct, suspend such trustee, and forthwith report such suspension, and transmit such evidence to the commissioner, who shall have power to dismiss such trustee and cause another to be elected in his stead in manner provided in section 17; and the decision of the commissioner in regard to such dismissal shall be final and conclusive. Provided always that before such suspension or dismissal the trustee who shall be suspended or dismissed shall be called upon to answer specific charges, which shall be formulated against him, and be allowed an opportunity of defending himself.

CHAPTER III.

Trustees.

Trustees for temples to be elected.

17 When a temple has not been exempted from the operation of this section, there shall be for every such temple not less than one nor more than three trustees, who shall be elected for a term of three years by a majority of the voters resident in the sub-district in which the temple is situated, at a meeting held by the district committee specially for that purpose, and shall be eligible for re-election.

Every such trustee shall give such security and shall receive such remuneration as may be determined by the district committee.

No person, however, who does not possess the qualifications described in section 8 shall be competent either to be elected or to serve as a trustee.

Proviso.

Provided that the principal lay officer of a dewale who has hitherto been styled or called by the title of basnayaka nilame shall continue to hold that title; and the basnayaka nilame now holding office shall be entitled to act as trustee of such dewale for the purposes of this Ordinance, and shall continue to act as such until and unless he retires, or is suspended or dismissed under section 16. In the event of the death, dismissal, retirement, or suspension of a basnayaka nilame of a dewale, a basnayaka nilame shall be elected to such dewale by a majority of the members of the district committee of the district within which such dewale is situate, the ratemahatmayas and koralas, being Buddhists, holding office within the revenue districts in which such dewale is situate, and the basnayaka nilames of dewales situate within such revenue district, at a meeting to be held specially for that purpose. Should such dewale be situate within the revenue district of Kandy, the diyawadana nilame shall also be entitled to vote at such meeting.

Proviso.

Provided further that for the purposes of this Ordinance the trustee of the Dalada Maligawa shall continue to be styled and called by the title of diyawadana nilame, and the person now holding that office and title shall continue to act as trustee of the Dalada Maligawa for the purposes of this Ordinance, or until and unless suspended or dismissed under section 16. On the office of diyawadana nilame becoming vacant by death, suspension, or dismissal, a successor shall be elected by a majority of the members of the district committees of the province and district of Kandy, the ratemahatmayas being Buddhists, holding office within the revenue district of Kandy, and the basanayaka nilames of dewales situate within such revenue district, at a meeting to be held specially for that purpose.

Commutation under Service Tenures Ordinance, 1870, to be paid to trustees. The Dalada Maligawa to be a temple under that Ordinance.

18 Any commutation of the services due by any temple tenants which has been or may hereafter be made under the provisions of "The Service Tenures Ordinance, 1870," shall from the time of this Ordinance coming into operation become due and payable to the trustee of such temple. The Dalada Maligawa shall, for the purposes of "The Service Tenures Ordinance, 1870," be deemed to be a temple, anything in the said Ordinance to the contrary notwithstanding.

Trustee to enforce contracts in favour of, and to recover moneys payable to, temple.

19 All contracts made before the date of the coming into operation of this Ordinance in favour of any temple or of any person on its behalf, and all rights of action arising out of such contracts, may be enforced by the trustee or trustees under this Ordinance as far as circumstances will admit, as though such contract had been entered into with him ; and all persons who at the said date owe any money to any temple or to any person on its behalf shall pay the same to such trustee or trustees, who are hereby empowered to recover the same by action if necessary. All moneys received or recovered by any trustees under this Ordinance shall be held and appropriated by such trustees in manner and for the purposes provided in section 20.

All movable and immovable property and all offerings to vest in trustee.

20 All property, movable and immovable, belonging or in anywise appertaining to or appropriated to the use of any temple, together with all the issues, rents, and profits of the same, and all offerings made for the use of such temple other than the pudgalika offerings which are offered for the exclusive personal use of any individual priest, shall ves in the trustees of such temple, subject, however, to any leases and other tenancies, charges, and incumbrances affecting any such immovable property ; and such issues, rents, profits, and offerings shall be appropriated by such trustees for the following purposes and no other :

Purposes for which trust fund shall be appropriated.

Repair and furnishing of temple and upkeep of temple roads and buildings.

(*a*) The proper repair and furnishing of such temple and the upkeep of the roads and buildings belonging thereto ;

Maintenance of priests and ministerial officers.

(*b*) The maintenance of the priesthood and ministerial officers attached to such temple ;

Performance of religious services and ceremonies.

(*c*) The due performance of religious services and ceremonies as heretofore carried on, in, or by, or in connection with, such temple ;

Promotion of education.

(*d*) The promotion of education ;

Relief of the poor and hospitality to priests.

(*e*) The relief of the poor in the case of a dewale, and the customary hospitality to priests and others in the case of a vihare ;

Compensation.

(*f*) The payment of compensation under sections 36 or 37 ;

Payment of the expenses of working this Ordinance.

(*g*) The payment of such share of the expenses incurred in carrying out the provisions of this Ordinance as shall be determined by the district committee ;

Trustee to keep complete and detailed accounts of income and disbursements.

21 It shall be the duty of the trustees to keep complete and detailed accounts—

(*a*) Of the offerings made to the temple and of the rents, issues, and profits received by them from the movable and immovable property belonging thereto ;

(*b*) Of the disbursements made by them for the purposes defined in section 20.

Accounts to be made up half-yearly and transmitted to district court to examine and, if need be, call upon trustees to verify accounts.

22 Such accounts shall be made up once every half-year, and, with a declaration endorsed at the foot thereof as "true and correct," and signed by the trustees, shall be transmitted by them within thirty days from the end of each half-year to the nearest district court, who shall commission such person as it thinks fit to examine and audit such accounts, and such auditor shall be entitled to such remuneration as the court shall determine.

Auditor may call for vouchers and other documents and require declarations to be made.

23 The auditor so commissioned as aforesaid may by notice in writing require the production before him of all books, deeds, contracts, accounts, vouchers, and other documents which he may deem necessary, and may require any person holding or accountable for the same to appear before him at any such audit and examination or adjournment thereof, and to make and sign a declaration with respect to the same.

Penalty for refusing to produce documents, or making false declaration.

24 If any such person neglect or refuse to produce any such books, deeds, contracts, accounts, vouchers, documents, or papers, or to make or sign such declaration, he shall be guilty of an offence and liable for every such neglect or refusal to a fine not exceeding fifty rupees, and to a further fine not exceeding ten rupees for each day during which the offence is continued after he has once been convicted ; and if any

such person shall wilfully make or sign a false declaration he shall be liable to be prosecuted under section 190 of the Ceylon Penal Code.

Auditor to report to district committee and district court.

25 The auditor shall at the close of his audit and examination send a report in writing, together with all declarations which may have been made and signed before him, to the district committee of such district, and a duplicate of such report to the district court, which may make such order as it shall think proper. Such court shall also have power to prescribe the form in which all trustees of temples within its jurisdiction shall keep their accounts.

If income not duly accounted for, the district committee to hold public inquiry, and; if necessary, cause the prosecution of trustees reasonably suspected of breach of trust.

26 If the issues, rents, profits, and offerings shall not be duly accounted for as required in section 21, it shall be the duty of the district committee to hold such public inquiry as they may think fit, and, if need be, direct the prosecution of any trustee who may reasonably be suspected of having committed a breach of trust.

Power of trustees to demise temple lands.

27 It shall be lawful for the trustees from time to time or at any time, with the sanction of the district committee, and for such rent and subject to such conditions as they shall deem reasonable, to demise for any terms not exceeding fifty years, all or any of the lands vested in them under the provisions of this Ordinance, save and except such garden and chena lands as may be reserved for the use of the paraveni pangu tenants at the discretion of the said committee. The sanction of the district committee required by this section shall in every case be in writing, certified under the hand of the president of such committee.

Proviso.

Provided that whenever any trustees shall, with the consent of the district committee, be desirous of demising any land for a period of more than twenty years, the sanction of the district judge of the district in which such land is situate shall first be had and obtained by them for that purpose.

Proviso.

Where no trustees have been appointed, the incumbent shall not demise any lands belonging to the temple without the sanction in writing of the district committee ; and when the lease is for a period exceeding twenty years, the sanction of the district judge of the district in which such land is situate shall also be necessary as in the case of a lease by trustees.

Duty of incumbent to furnish information to trustee and president of district committee.

28 It shall be the duty of an incumbent to furnish to the trustees of the temple and to the president of the district committee, when called upon to do so, all such information as they may possess regarding (1) the annual income of the temple from the offerings made to such temple ; (2) the nature, extent, and value of paraveni and maruveni pangu and other lands belonging to such temple ; and (3) the monthly or annual value of the rents, issues, and profits of each and every land belonging to or held by such temple by virtue of any title whatsoever.

Penalty for giving wrong information or obstructing trustee.

29 Any incumbent who, without just cause, withholds from the president of the district committee or the trustees of the temple any information required to be given by the last preceding section, or who wilfully gives to such trustees or president false information regarding the same, or who retains possession of any property vested in trustees under the provisions of this Ordinance, or wilfully obstructs any trustee or causes any trustee to be obstructed in the discharge of his duties, shall be guilty of an offence, and be liable on conviction to a fine not exceeding five hundred rupees.

Trustee may sue and be sued, but shall not be personally liable in costs.

30 It shall be lawful for the trustees to sue under the name and style of "trustees of (*name temple*)" for the recovery of any property vested in them under this Ordinance or of the possession thereof, and for any other purpose requisite for the carrying into effect the objects of this Ordinance. They shall also be liable to be sued under the same name and style, but shall not be personally liable in costs for any act *boná fide* done by them under any of the powers or authorities vested in them under this Ordinance.

GENERAL.

CHAPTER IV.

Questions to be decided by committees by a majority of votes. President to have a casting vote.

31 All acts whatsoever authorized or required by virtue of this Ordinance to be done by any district committee shall be decided and done by the majority of members present at any duly convened meeting. Provided that when the votes of the members present in regard to any question shall be equally divided, the president shall, besides his vote as a member, have a casting vote.

Proviso.

32 Any member of committee absenting himself from three consecutive meetings shall *ipso facto* vacate his seat, provided however that the committee may for good and sufficient reasons re-appoint him for the remainder of his term of office.

Further Proviso.

Provided further that it shall be lawful for the district committee, upon good and sufficient reasons shown to them, to permit any trustee to resign his office, and for any member of the district committee to resign his membership.

Neglect of duty by trustee.

33 If any trustee after accepting office shall wilfully neglect to perform any of the duties thereto belonging, he shall be guilty of an offence, and shall on conviction be liable to a fine not exceeding one hundred rupees, or to simple imprisonment not exceeding three months.

Vacancy in office of trustee to be filled up by election.

Vacancy in office of committee member to be caused to be filled up.

Proviso.

34 If any person elected as trustee or member of any district committee shall refuse to accept office, or shall resign or die, or shall depart from this island, or shall become bankrupt or insolvent or incapacitated from fulfilling the duties of his office by mental or bodily infirmity or disease, or shall cease to be qualified as required by this Ordinance, then, in the case of such trustee or of any trustee who shall be dismissed under section 16, another trustee shall be forthwith elected in his stead in manner provided in section 17, and in the case of such member the district committee shall cause to be elected another member in his stead, in accordance with the provisions of this Ordinance for the election of first members of a district committee. Provided that in the case of the refusal to accept office, death, incapacity, disqualification, resignation, suspension, dismissal, bankruptcy, insolvency, or departure from the island of any trustee, it shall be competent for the district committee to make provisional arrangements for the performance of the duties of the office pending the election of a successor, and any person who may be provisionally appointed to act as trustee shall have all the powers and be liable to all the duties of a trustee elected under this Ordinance.

Power to recover possession of property from a suspended or dismissed trustee.

35 Whenever the trustee of any temple who has been suspended or dismissed from his office under the provisions of this Ordinance shall hold or occupy as such trustee, either directly or through any other person on his behalf, any movable or immovable property belonging to any temple, and shall refuse or neglect to deliver possession of such property to the trustees for the time being of the said temple or any person provisionally authorized by the district committee in that behalf, it shall be competent to such trustees, or to the district committee, or the person provisionally authorized by them, to apply to the district court for a warrant requiring the said trustee to deliver possession of the property to such trustees or to the district committee or other person aforesaid. It shall be competent to such court to issue its warrant to the fiscal or deputy fiscal, and give possession accordingly as if it were a warrant issued in execution of its own decree. And for this purpose the application accompanied by the order of suspension or dismissal duly certified under the hand of the president of the district committee shall be *primâ facie* evidence of the facts stated in the said order, and shall be sufficient authority for the court to act as aforesaid.

Notwithstanding vacancy, remaining

36 In the case of the refusal to accept office, death, incapacity, disqualification, resignation, bankruptcy, insolvency, or departure from the island of any member of any

committee members shall have power to act.

committee established under this Ordinance, and until the appointment of his successor, the remaining members or member of any such committee shall continue to do all and every the acts, matters, and things necessary for carrying into effect the purposes of this Ordinance, anything which may be prescribed in any rules made under this Ordinance relative to the number of members required to form a quorum at any meeting of such committee to the contrary notwithstanding.

Recovery of property improperly alienated.

37 Whenever the district committee are satisfied that any property belonging to any temple has been heretofore sold, mortgaged, or otherwise alienated to the detriment of such temples, it shall be the duty of the said committee to cause the trustees to institute legal proceedings to set aside such sale, mortgage, or alienation, and to recover possession of such property. Provided that in the absence of collusion between the parties the court in setting aside any sale, mortgage, or alienation shall award to the vendee, mortgagee, or alienee the value of any permanent improvements made by him to or upon such property.

Court may set aside leases.

38 Whenever it is proved to the satisfaction of a competent court that any property of any temple has heretofore been leased—

(*a*) For a longer term of years than is consistent with the interests of such temple ; or
(*b*) On terms showing an improvident alienation ; or
(*c*) For clearly inadequate consideration ; or
(*d*) For the private benefit of the lessor or any of his relatives or servants ; or
(*e*) With a fraudulent intent

such court shall set aside such lease and restore possession of the property to the trustees entitled to hold the same under this Ordinance.

Proviso.

Provided that when there has been no collusion between the lessor and the lessee in respect of the lease so set aside, the court shall award to the lessee reasonable compensation for permanent improvements to the property effected by him during his tenure of the lease.

Trustee or committee member may be sued in district court for any misfeasance, breach of trust, or neglect of duty by any person interested in a temple.

39 Any person or persons interested in any temple, or in the performance of the worship or of the service thereof or the trusts relating thereto, may, without joining as plaintiff any of the other persons interested therein, sue before the district court having jurisdiction in the district within which such temple may be situated, any trustee or member of any committee appointed under this Ordinance for any misfeasance, breach of trust, or neglect of duty committed by such trustee or member in respect of the trusts vested in or confided to him respectively ; and such court may direct the specific performance of any act by such trustee or member, and may decree damages and costs against such trustee or member, and may also direct the removal of such trustee or member.

"Interest." required to enable a person to sue, defined.

40 The interest required in order to entitle a person to sue under the last preceding section need not be a pecuniary or a direct or immediate interest, or such an interest as would entitle the person to take any part in the management or superintendence of the trusts. Any person having a right of attendance, or having been in the habit of attending at the performance of the worship or service of any temple, or of partaking in the benefit of any distribution of alms, shall be deemed to be a person interested within the meaning of the last preceding section.

No future acquisitions of land to be made by temples without the Governor's license.

41 From and after the time when this Ordinance shall come into operation, it shall not be lawful for any temple, or for any person in trust for, or on behalf, or for the benefit of any temple, to acquire any land or immovable property, or any interest in any land or immovable property of the value of fifty rupees or upwards, unless the license of the Governor under the public seal of the island be obtained.

And if any person shall by device, grant, or conveyance, or otherwise purport or attempt to vest in any such temple or in any person or persons in trust, for or for the benefit or on behalf of any such temple any land or immovable property, or any interest therein, of the value aforesaid, and such license as aforesaid is not obtained, such land or property or interest shall devolve on, and become vested in, the lawful heir or heirs of such person notwithstanding such device, grant, or conveyance to the contrary.

Alienation of temple property between the passing of this Ordinance and the appointment of trustees to be null and void.

42 No alienation of movable or immovable property belonging to any temple by sale, mortgage, gift, or otherwise between the date of the passing of this Ordinance and the appointment of trustees to such temple in manner herein provided, shall be of any force or avail in law, but the same shall be absolutely null and void.

Repeal.

43 The Ordinances Nos. 3 of 1889, 17 of 1895, and 3 of 1901 are hereby repealed.

By His Excellency's command,

R. W. IEVERS,
Acting Colonial Secretary.

Colonial Secretary's Office,
Colombo. May 29, 1902.

ලංකාද්වීපයේ බුද්ධාගමේ විහාර දේවාලවලට අයිති ගම් බිම් ආදියෙන් ලැබෙන ආදායම් පිළිබඳ නීතිය ඒකාබද්ධකරණ ආඥාපනතයි.

ප්‍රාරම්භය.

මේ ද්වීපයේ බුද්ධාගමේ විහාරදේවාල වලට අයිති ගම් බිම් ආදියෙන් ලැබෙන ආදායම ගැණ විධිවිධාන කරණ පිණිසද ඒවා පාලනය කර ගැණීම පිණිසද පණවා තිබෙන නීතිය අලුත්කොට ඒකාබද්ධකිරීම යෝග්‍යව තිබෙන බැවින් ලංකාද්වීපයේ ගරුතර ආණ්ඩුකාර උතුමානන්වහන්සේ විසින් එහි නීතිදායක මන්ත්‍රිසභාවේ මන්ත්‍රණය හා සම්මතය ඇතුව මෙහි පහත දක්වන නියෝග පණවන්ට යෙදුනා ඇත.

---

1 වෙනි පරිච්ඡේදය.

පළමුකොට සැලකියයුතු කාරණා.

ලුහුඬු නාමය. පටන්ගැන්ම.

1. මේ ආඥාපනත "බුද්ධාගමේ විහාර දේවාල සම්බන්ධවූ වර්ෂ 190—ආඥාපනත" යන නමින් සෑම කරුණුවලදීම ගෙණහැර දක්වන්ට පුළුවන. තවද එය ආණ්ඩුකාර උතුමානන්වහන්සේ විසින් ආණ්ඩුවේ ගැසැට්පත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධකල යුතුවූ ප්‍රකාශපත්‍රයක නියමකරණ කාලයකදී මින්මතු දක්වන දිසාවලද, පලාත්වලද, අතුරු පලාත්වලද පමණක් වලංගුවීමට පැමිණෙන්නේය.

වාක්‍යාර්ථ විස්තරය.

2. මේ ආඥාපනතේ පදසම්බන්ධයේ අනුසාරයෙන් වෙන අන්දමකට තේරුම්ගන්ට ඕනෑකරතොත් මිස නැත්නම්,

"විහාරදේවාල."

"විහාර දේවාල" යන්නෙන් විහාර හා දේවාල හැඟේ. තවද ඊටම දළදා මාළිගාවත් ඇතුළත්ය.

"අධිකාරිතැන."

"අධිකාරිතැන" යන්නෙන් විහාරයක වසන ප්‍රධාන මහණුන්නාන්සේ හැඟේ.

"ප්‍රවේණි පංගුව."

"ප්‍රවේණි පංගුව" යන්නෙන් විහාරදේවාලයකට වැඩ කිරීමට නොහොත් නිස්සක් දීමට යටත්ව ප්‍රවේණි පංගුකාරයන් එක්කෙණෙකු හෝ ඊට වැඩිදෙනෙකු විසින් භුක්තිවිඳින බිම්කොටසක් හැඟේ.

"මාරුවෙන පංගුව."

"මාරුවෙන පංගුව" යන්නෙන් විහාර දේවාලයකට වැඩ කිරීමට හෝ නිස්සක් දීමට යටත්ව විහාරයක් හෝ දේවාලයක් පිළිබඳව නිලකාරයන් එක්කෙණෙකු හෝ ඊට වැඩි දෙනෙකු විසින් භුක්තිවිඳින බිම්කොටසක් හැඟේ.

"භාරකාරයා"

"භාරකාරයා" යන වචනයට 17 වෙනි වගන්තියේ කියා තිබෙන හැටියට තෝරාගත් භාරකාරයෝ නොහොත් ඉන් වැඩිදෙනා ඇතුළත්ය. ඒ වගන්තිය යටතේ එක භාරකාරයෙකුට වඩා තෝරා ගත් තොත් එසේ තෝරාගත් භාරකාරයන් වැඩිදෙනාට මේ ආඥාපණත යටතේ භාරකාරයෙකුට ලැබී තිබෙන සියලුම බලපුළුවන්කම් එක්කෝ ඉන් යම් කිසි බලපුළුවන්කමක් තිබෙන්ට පුළුවන්වාත් ඇර ඒ පුළුවන්කම් පවත්වන්ටත් බලය තිබේ. තවද ඒ යටතේ පවරාතිබෙන සියලුම රාජකාරි නොහොත් ඉන් යම්කිසි රාජකාරියක් කරන්ට පුළුවන.

කාරක මන්ත්‍රී සභාවේ මන්ත්‍රණය ඇතුව උතුමානන් වහන්සේට යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් ආඥාපණතේ එක්තරා වගන්තිවලට යටත් නොකර නිදහස්කරන්ට පුළුවන්බව.

3. යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් පිහිටා තිබෙන දිසාවේ දිසත්‍රික්කොම්ටියේ ඉල්ලීමපිට කාරක මන්ත්‍රීසභාවේ මන්ත්‍රණය ඇතුව උතුමානන්වහන්සේට එකී විහාරය හෝ දේවාලය මේ ආඥාපණතේ 3 වෙනි පරිච්ඡේදයේ 17තේ සිට 31 දක්වා වගන්තිවලට යටත් නැතිව නිදහස් බව ආණ්ඩුවේ ගැසැට්පත්‍ර මාර්ගයෙන් ප්‍රකාශකරන්ටත් එම සභාවේ මන්ත්‍රණය ඇතුව එබඳු දැන්වීමක් අවලංගු කරන්ටත් පුළුවන.

මේ ඒපය දිසාවලටද පලාත්වලටද, අතුරු පලාත් වලටද බෙදීම.

4. මේ ආඥාපණතේ අභිප්‍රාය ඉෂ්ටවීම සඳහා ගරුතර ආණ්ඩුකාර උතුමානන්වහන්සේට කාරක මන්ත්‍රීසභාවේ මන්ත්‍රණය ඇතුව සෑහෙය කියා වැටහෙන දිසාවල් ගණනක් නියමකරන්ටත් එකී දිසාවල් පලාත්වලට හා අතුරු පලාත්වලට බෙදන්ටත් එකී පලාත් අතුරෙන් කොයි පලාත ප්‍රධාන පලාතද කියා දන්වන්ටත් එම මන්ත්‍රණය ඇතුව එම ආකාරයෙන්ම එකී දිසාවල් සහ පලාත්වලද අතුරු පලාත්වලද ගණන හා මායිම් වෙනස්කොට අන්හැටියක් කරන්ටත් බලය තිබේ. ඒ වග උතුමානන්වහන්සේ විසින් දැනුම්දී ආණ්ඩුවේ ගැසැට්පත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධකරන්ට ඕනෑය.

---

2 වෙනි පරිච්ඡේදය.

දිස්ත්‍රික් කොම්ටි.

දිස්ත්‍රික්කොම්ටි.

5. එබඳු එක එක පලාතේ කොම්ටියක් පවත්වනු ලැබේ. ඊට දිස්ත්‍රික් කොම්ටියයි කියයුතුවේ. ඒ පලාත ඇතුළත තිබෙන එක එක අතුරු පලාතෙන් එක එක මැම්බර් කෙනෙක් ඇරිය යුතුය. එකී මැම්බර් තැන මින්මත්තෙහි නියෝග කරතිබෙන හැටියට තෝරා ගතයුතුය. තවද එකී මැම්බර්තැන පස් අවුරුද්දක් නිලදරන්ට ඕනෑවත් ඇර නැවතත් තෝරාගැණීමට යෝග්‍ය කෙණෙක්ය.

දිස්ත්‍රික් කොම්ටි තෝරාගැණීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ සභාවක් රැස්කරණ හැටි.

6. අතුරුපලාතේ ප්‍රධාන මුලාදෑනියා බුද්ධාගම්කාරයෙක් නම් ඔහු විසින්, නැත්නම් ඒ ලඟම අතුරුපලාතේ බුද්ධාගම්කාරයෙක්වූ ප්‍රධාන මුලාදෑනියා විසින් මේ ආඥාපණත වලංගු වීමට පැමිණි පසු අවකාශ ලැබුන කඩිනමින් ප්‍රසිද්ධ සභාවක් රැස්කල යුතුය. ඒ සභාව ඔහු විසින් නියමකරණතැනකදී නියමකරණ කාලයකදී පැවැත්වියයුතුය. තවද ඔහු විසින් එසේ නියමකල කාලයට යටත්පිරිසෙයින් තිස් දවසක් කල් තිබා ඒ සභා රැස්වීම ගැණ සිංහලභාෂාවෙන් ලියනලද දැන්වීම්පත්‍රයක් අතුරුපලාත ඇතුළත එකඑක විහාර දේවාලයේ බලාගැණීමට පහසු තැනක අලවා තැබියයුතුය. මේ ඇර සභාව රැස්වීමට නියමකල දිනට පලමුවෙන් පිටපිටම තුන් දවසක් අණබෙර ගැසීමෙන් හෝ වෙන අන්දමකින් හෝ එකී දැන්වීම් පත්‍රයේ කාරණ තිසි හැටියට එළිදරව් කලයුතුය.

කල්පනාව කියා සිටින අයට තිබියයුතු යෝග්‍යකම්.

7. එකී අතුරුපලාතක හමාසයක් හෝ ඊට වැඩිකලක් පදිංචිව සිටියාවූ සෑම මහණුන්නාන්සේලාද අවුරුදු විසිඑකට වැඩි වයස් ඇත්තාවූ එකී අතුරුපලාත ඇතුළත බුද්ධාගම පිළිපදින්නාවූ සෑම ගෘහස්ථ පිරිමිද තමන්ගේ කල්පනාව කියා සිටින්ට සෑහෙන්නෝය.

පත්වෙන්ට ඉල්ලා සිටින අයගේ යෝග්‍යකම්.

8. දිස්ත්‍රික්කොම්ටියේ මැම්බර්කෙණෙක් මෙන් රාජකාර්ය කිරීමට තෝරාගනුලැබීමපිණිස සුදුස්සෙක් වීමට :—

(a) බුද්ධාගම්කාර ගිහියෙක් වියයුතුය.

(b) ඔහුගේ තෝරාගැණීමට පලමුවෙන් අවුරුද්දක් ගෙයක අයිතිකාරයෙක්ව නොහොත් බදුකාරයෙක්ව පලාතේ පදිංචිවූ කෙණෙක් වියයුතුය.

(c) වයසින් විසිපස්වෙනි අවුරුද්ද සම්පූර්ණවූ කෙණෙක් වියයුතුය.

(d) නින්දිත අපරාධයක් ගැණ වරදට පත්වූ කෙණෙක් නොවිය යුතුය.

(e) විහාරයක හෝ දේවාලයක ප්‍රවේණි පංගු කාරයෙක් නොහොත් නිලකාරයෙක් නොවිය යුතුය.

තෝරා ගැණීමට රැස්වෙන සභාවේදී ක්‍රියා කරණ විධිය.

9. යම් මූලාදෘනියෙකු විසින් සභාව රැස්කරණලද්දේද ඒ මූලාදෘනියාම එහි ප්‍රධානත්වයට පැමිණෙන්ට ඕනෑය, නොහොත් ඔහු විසින් එහි ප්‍රධානත්වය දරීමට සෑහෙණ කිස්සෙක් තමාගේ අත්සන ඇති ලියුමකින් පත්කලයුතුය. කැමැත්ත කියාසිටීමට යුතුකම් ඇති සෑම දෙනාම නියම තැනට නියම වේලාවට තමාම ගොසින්, තමා යම් ඉල්ලුම්කාරයෙකුට කැමතිද ඒ ඉල්ලුම්කාරයාගේ නම ප්‍රධානතැනට කියාදෙන්ට ඕනෑය. එවිට ප්‍රධානතැන ඒ ඒ ඉල්ලුම්කාරයා වෙනුවට කැමැත්ත දෙන අයවලුන්ගේ නාමවල් සටහන්කිරීම පිණිස තමා විසින් තබාගතයුතු ලෙඛනවල ඒවා සටහන්කල යුතුය. තවද තෝරාගැණීමට කැමැත්ත දී හමාරවූ විට, යම් ඉල්ලුම්කාරයෙක් වෙනුවට සටහන්කර තිබෙන නාමවල ගණන අනිත් ගණන්වලට වැඩිව තිබේද, ඒ ඉල්ලුම්කාරයාගේ නම ප්‍රසිද්ධවශයෙන් දන්වන්ට ඕනෑය. එවිට ඒ ඉල්ලුම්කාරයා නිසිඅන්දමට තෝරාගත් කෙණෙක් හැටියට කල්පනා කරණු ලැබේ. තවද ඔහු එසේ තෝරාගත් බවට ප්‍රධානතැන විසින් අත්සන්කරපු සහතිකපත්‍රයක් ඒ ඉල්ලුම්කාරයාට දියයුතුය.

පුරප්පාඩු සම්පූර්ණකරණ විධිය.

10. දිස්ත්‍රික් කොමිටිවල මැම්බර් සභාවේ පුරප්පාඩු වලට පලමුවෙන්ම ඔවුන් තෝරා ගැණීම පිණිස 9 වෙනි වගන්තියේ සඳහන්වූ පිළිවෙලට මැම්බර්වරුන් තෝරා පත් කල යුතුය. පුරප්පාඩුවවී තුන්මාසයක් ඇතුලත එබඳු තෝරීම කල යුතුය.

ඉල්ලුම්කාර සිත් ගේද ඔවුන් වෙනුවට කැමැත්ත දෙන අයගේද යෝග්‍යකම් ගැණ අවගන්නා ප්‍රශන ප්‍රධාන තැන විසින් විනිශ්චය කළයුතු වග.

11. යමෙක් තෝරාගැණීමට රැස්වෙන සභාවකදී, යම් කෙණෙක් ඉල්ලුම්කාරයෙක් වීමේ යුතුකම ගැණ නොහොත් යම් ඉල්ලුම්කාරයෙක් වෙනුවට යම් කෙණෙක් විසින් කැමැත්ත දීමේ යුතුකම ගැණ ප්‍රශනයක් හටගත්තේවීනම් ප්‍රධානතැන විසින් එවේලෙහිම එතැන්හිදී කරන්ට ඕනෑය කියා කල්පනාවෙන විභාගයක් කොට ඒ ප්‍රශනය තමා විසින්ම තීරණය කලයුතුය. ඒ තීරණයෙන් පසු ඒ ප්‍රශනය ගැණ මතු විභාගයක් නැත. එක තීන්දුවටම කරන්නාවූ විනිශ්චයක් වේ.

දිස්ත්‍රික් කොමිටි විසින් තමන්ට ප්‍රධානකෙනෙක් තෝරාගෙණ ව්‍යවස්ථා පැණවියයුතු වග. අසවිල් කාරණ ගැණ ව්‍යවස්ථා පැණවිය හැකිය කියා නියම කිරීම.

12. ඉහතකී ප්‍රකාරයට තෝරාගත් දිස්ත්‍රික් කොමිටිය විසින් ඒ කොමිටියේ ප්‍රධානත්වය දරීමට කෙණෙක් තමන් අතරෙන් තෝරාගෙණ මෙහි පහත සඳහන්වෙන කාරණ ගැණ ව්‍යවස්ථා පැණවිය යුතුයි.

(a) වැඩකිරීමට සිටින්ට ඕනෑ අයවලුන්ගේ ගණන නියම කරණ පිණිසය.

(b) ඔවුන්ගේ සභා රැස්වෙන කාලය සහ ස්ථානයද ඔවුන්ගේ කටයුතු කිරීම සහ ඒවා සටහන් කිරීමද පිළිබඳව නියෝග පැණවීම පිණිසය.

(c) ඔවුන්ගේ වැඩට සහ භාරකාරයන්ගේ වැඩට වැද ගන්නා සියලුම ගණන්ද, ලේඛනද, වාර්තාද තබාගතයුතු ක්‍රමය තලින් නියම්කරගන්නා පිණිසය. එහෙත් භාරකාරයන්ගේ ගණන් ලෙඛන තිබිය යුතු ක්‍රමය මෙයයි 25 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවකින් නියමවූනොත් ඒ ක්‍රමය මිස වෙන ක්‍රමයක් ව්‍යවහාර කිරීම යුතුනැත.

(d) විහාරවලට හෝ දේවාලවලට අයිති පාඨශාලා පිළිබඳව කලමනා දේ කිරීමට විධිවිධාන කරණ පිණිසය.

(e) මේ ආඥාපණතේ නියෝග ඉෂ්ටකිරීම ගැණ වූනාවූ වියදමෙන් කොටසක් ලබාගැණීම පිණිස පලාත ඇතුලත එක එක විහාරයෙන් හෝ දේවාලයෙන් දියයුතු ප්‍රමාණය තක්සේරුකිරීම පිණිසය.

(f) මේ ආඥාපණතේ ප්‍රකාරයට ඔවුන්ට ලැබී තිබෙන බලපුළුවන්කම් නිසිආකාරයට පැවැත්වීමටද ඔවුන් විසින් කටයුතුව තිබෙන දේ කිරීමටද ඕනෑකරණ සියලුම කාරණ ගැණය.

ව්‍යවස්ථා ආණ්ඩුවේ ගැසට්පත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධකළ යුතු වග.

13. එකී ව්‍යවස්ථා ආණ්ඩුවේ ගැසට්පත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධකළ යුතුය. එවිට ඒවා මිට ඇතුළත්කළාක්මෙන් නීතියට එකඟද වලංගුද බලසහිතද වේත්. තවද ඒවාට යටත්ව ක්‍රියාකරණ සියලුදෙනාම ඒවා පිළිපදින්ට ඕනෑය. සියලුම උසාවිද නඩුකාරයෝද මහේස්ත්‍රාත්වරුද ඒවා නඩුමාර්ගයවූ ලෙස සැලකිය යුතුය.

දිස්ත්‍රික් කොම්පිය විසින් ලේකම්පොතක් සාදා එහි නියම වශයෙන් සම්හර කාරණා සටහන්කර තැබියයුතුය.

14. මෙහි පහත සඳහන්වෙන කාරණා සොයා දැනගෙණ පොතක සටහන්කිරීම දිස්ත්‍රික්කොම්පියේ යුතුකමක්ය. එසේකරණ පිණිස ඔවුන් විසින් තමන් වෙත පොතක් තබාගතයුතුය. (සටහන් කළයුතු කාරණා නම්.)

(a) පලාත ඇතුළත එක එක විහාරයේ නොහොත් දේවාලයේ නම සහ ඒක පිහිටා තිබෙන තැන.

(b) මේ ආඥාපණතේ ප්‍රකාරයට ඒ විහාරයේ හෝ දේවාලයේ භාරකාරයාගේ නාමය.

(c) සටහන් කරණ කාලයට ඉස්සරින්ම අවුරුදු තුණේදී ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට කළ පූජා වලින් අවුරුදු පතා ලැබුන සාමාන්‍ය ආදායම්.

(d) ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති ප්‍රවේණි පංගු වලද මාරුවෙන පංගුවලද අන්දම සහ තරමත වටිනාකමත්ය.

(e) ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති අනිත් ඉඩම් බද්දට ගෙණ භුක්තිවිඳින හෝ වෙන හැටියකට භුක්තිවිඳින හෝ එහි අන්දම සහ තරමත් වටිනාකමත්ය.

(f) විභාගය කරණ කාලයේදී ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට ඊට අයිති ඉඩම්වලින් ඈතතටම අවුරුදු පතා ලැබුනාවූ, වැඩවල නොව, බදු මුදල් වලද ඵල ප්‍රයෝජනවලද වටිනාකමේ සාමාන්‍ය ගණනය. තවද ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට යම් ඉඩම් ගැණ වැඩ කිරීමට යමෙක් බැඳී සිටින්නේද ඒ වැඩ වෙනුවට, මුදල් ගණනක් ගෙවන්ට නියම කළොත, ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට ඒ ඉඩම්වලින් අවුරුදු පතා ලැබෙන ආදායමේ සාමාන්‍ය ගණනය.

(g) එක එක විහාරවත්තට ඉතිරිකොට තිබාගන්ට ඕනෑකරණ ඉඩමේ ප්‍රමාණය සහ මායිම්ය. මේවා නියමකරන්ට ඕනෑ සංඝයාට අපහසුවක් නොපැමිණෙන හැටියකටත්, ආගමේ වත්පිළිවෙත් නිසි ආකාරයට පැවැත්වීම පුළුවන්වෙන හැටියකටත්ය.

කොමිසාරිස් කෙනෙක් පත්කිරීම.

15. මේ ආඥාපණතේ ප්‍රකාර දිස්ත්‍රික් කොම්පිවලට භාරව තිබෙන යුතුකම් ඉෂ්ටකිරීම සඳහා ඒවාට උපකාරවීම පිණිස යම්කිසි සෑහෙන කෙනෙක් කොමිසාරිස් මෙන් පත්කිරීමටත් වෂී 1872කේ 9 වෙනි ආඥාපණතේ නියමකළ බලපුළුවන්කම් සියල්ලම හෝ ඉන් යම් පමණක් හෝ එකී කොමිසාරිස්තැන කෙරෙහි පැවරීමටත් උතුමානන්වහන්සේට බලය තිබේ.

රජකාරිය පැහැරඇරීම ගැණ හෝ හරියට නොකිරීම නොහොත් දුශ්චරිතය ගැණ හෝ භාරකාරයෙකු නේ වැඩෙන් අස්හිටවන්ට දිස්ත්‍රික් කොම්පියට බලය තිබෙන වග. කොමිසාරිස් තැනට එකී භාරකාරයා මාරුකිරීමට බලය තිබෙන වග. උපනියමය.

16. යම් භාරකාරයෙක් තමාගේ රාජකාරිය බොහෝ සෙයින් පැහැරඇරිණ බව නොහොත් හරියට නොකරණ බව නොහොත් ඔහුගේ දුශ්චරිතය සාක්ෂිවලින් දිස්ත්‍රික් කොම්පියට පෙන්වාදුන්විට ඒ සාක්ෂි ඔවුන් විසින් නිසි ආකාරයට ලියාගෙණ එකී භාරකාරයාගේ වැඩෙන් අස්හිටවා එසේ අස්හිටවූ බව කොමිසාරිස්තැන වෙත වහාම රපෝර්තුකරන්ටද එකී සාක්ෂි අරින්ටත් ඕනෑය. එසේ කළ විට කොමිසාරිස්තැනට එකී භාරකාරයා මාරුකරන්ටත්, 17 වෙනි වගන්තියේ නියෝගකළ ප්‍රකාරයට ඒ වෙනුවට වේන කෙණෙක් පත්කරන්ටත් බලය තිබේ. එසේ මාරුකිරීම ගැණ කොමිසාරිස්තැනගේ තීන්දුව අනතිමකොට දෙන්නාවූ අරෝච බේරෙන්නාවූ තීන්දුවක්ය. එසේවී නමුත් යම් භාරකාරයෙකුගේ වැඩේ අස්හිටවනු ලැබේද නොහොත් මාරුකරණුලැබේද අස්හිටවන නොහොත් මාරුකරණ සෑම විටම එසේ කිරීමට පළමුවෙන් ඔහුට එදිරිව සාදන දෝෂාරෝපණ පත්‍රයේ නියම වශයෙන් පවරා තිබෙන දෝෂවලට උත්තර දෙන හැටියට අණ කරමින් ඔහුගේ නිදොස්කම පෙන්වා සිටීමට ඔහුට අවකාශ දෙන්ට ඕනෑය.

3 වෙනි පරිච්ඡෙදය.

භාරකාරයෝ.

විහාර දේවාලවලට භාරකාරයන් තෝරාගැණීම.

17. යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් මෙම වගන්තියට යටත් නැති හැටියට නිදහස් නොකර තිබේනම් එකී එක එක විහාරයකට හෝ දේවාලයකට එක්කෙණෙකුට අඩු නොවන නොහොත් තුන්දෙනෙකුට වැඩිනොවන ගණනක් බැගින් භාරකාරයෝ සිටිය යුතුය. එකී භාරකාරයා හෝ භාරකාරයන් එකී විහාරය හෝ දේවාලය පිහිටා තිබෙන අතුරු පලාතේ පදිංචිවූ කැමැත්ත දෙන අයවලුන්ගෙන් වැඩි දෙනා විසින් ඒ පිණිසම දිස්ත්‍රික් කොම්ටිය විසින් පවත්වන ලද සභාරැස්වීමකදී අවුරුදු තුණක කාලයකට තෝරාගත යුතුය. තවද එකී භාරකාරයා හෙවත් භාරකාරයෝ නැවත තෝරාගැණීමට යෝග්‍යවූ අය වෙත්.

එකී එක එක භාරකාරයා විසින් දිස්ත්‍රික් කොම්ටිය නියම කරණ ඇප දෙන්ටද ප්‍රතිඵල ලබන්ටද ඕනෑය.

එසේවී නමුත් 8 වෙනි වගන්තියේ විස්තරකල යෝග්‍ය කම් නැත්තාවූ කෙණෙක් තෝරාගණු ලැබීමටවත් භාර කාරයෙකුගේ රාජකාරිය කිරීමටවත් සුදුස්සෙක් නොවන් නේය.

උපනියමය.

එහෙත් දේවාලයක ප්‍රධාන ගිහි නිලධාරියා මේ දක්වා දූරෑ බස්නායක නිලමේ යන නම මින් මත්තටත් දරණවා ඇත. දැන් ඒ නිලය දරණ බස්නායක නිලමේ මේ ආඥා පණතේ කාරණ සඳහා දේවාලයේ භාරකාරයෙක් හැටියට ක්‍රියාකරන්ට සුදුස්සෙක්වාත් හැර ඔහු නිලය අත්හැර අහක් වෙනකල් නොහොත් අහක්වුනොත් මිස නැත්නම් එක්කෝ 16 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට රාජකාරිය කලකට අත්හිට වන්ට නොහොත් නිලයෙන් අහක්කරන්ට යෙදුනොත් මිස නැත්නම් භාරකාරයා හැටියට නොකඩව ක්‍රියාකරන්ට ඕනෑය. යම් දේවාලයක බස්නායක නිලමේ කෙණෙක් මැරුණ විට, නිලයෙන් මාරුකරන්ට යෙදුන විට, නිලයෙන් අහක්වුන විට නොහොත් කලකට රාජකාරිය නවත්වන්ට යෙදුන විට ඒ දේවාලයට බස්නායක නිලමේකෙණෙක් තෝරාගන්නේ ඒ දේවාලය තිබෙන පලාතේ දිස්ත්‍රික් කොම්ටියේ සාමාජික යන් අතුරෙන් වැඩිදෙනා විසිනය. ඒ දේවාලය පිහිටා තිබෙන ආදායම් පලාතේ නිල දරණ බුඩාගම්කාරවූ රටේ මහත්වරුන් හා කෝරාලලාගෙන්ද ඒ ආදායම් පලාතේ පිහිටා තිබෙන දේවාලවල බස්නායක නිලමේවරුන්ගෙන්ද යුක්තවූ ඒ පිණිසම පැවැත්වියයුතු සභාරැස්වීමකදීය. ඒ දේවාලය තිබෙන්නේ මහනුවර ආදායම් පලාත ඇතුලත නම් එබඳු සභාරැස්වීමකදී දියවඩන නිලමේටත් කල්පනාව කියා සිටීමට යුතුකම් තිබේ.

උපනියමය.

තවද මෙ ආඥාපණතේ කාරණ සඳහා දළදා මාළිගාවේ භාරකාරයාට පළමු ලෙස දියවඩන නිලමේ යන නාමය ව්‍යවහාර වේ. දැන් ඒ නිලය හා නාමය දරණ අය මේ ආඥාපණ තේ කාරණ සඳහා දළදා මාළිගාවේ භාරකාරයා හැටියට පළමු ලෙස ක්‍රියාකරන්නේය, නොහොත් 16 වෙනි වගන්ති යේ ප්‍රකාරයට රාජකාරිය කලකට අත්හිටවනකල්, අත් හිටෙව්වොත් මිස නැත්නම් එක්කෝ නිලයෙන් මාරු කරණ කල්, මාරුකලොත් මිස නැත්නම් එහි භාරකාරයා හැටියටම රාජකාරිය පළමුලෙස කරන්නේය. මරණයෙන් හෝ කලකට අත්හිටවීමෙන් හෝ මාරුකිරීමෙන් හෝ දියව ඩන නිලමේගේ නිලය පුරප්පාඩු වුන විටකදී මහනුවර දිසා වේ සහ පලාතේ දිස්ත්‍රික් කොම්ටිවල සාමාජිකයන් අතුරෙන් වැඩිදෙනා විසින් මහනුවර ආදායම් පලාතේ නිලදරණ බුඩාගම්කාරවූ රටේ මහත්වරු සහ එබඳු ආදායම් පලාත් ඇතුලත පිහිටාතිබෙන දේවාලවල බස්නායක නිලමවරුද රැස්ව ඒ පිණිසම පැවැත්වියයුතු සභාරැස්වීමකදී එකී පුරප් පාඩුවට පත්වීමට කෙණෙක් තෝරාගන්ට ඕනෑය.

රාජකාරි සම්බන්ධ වර්ෂ 1870වේ ආඥාපණත යටතේ ගෙවියයුතු මුදල් භාරකාරයින්ට ගෙවන්ට ඕනෑ බව.

දළදා මාළිගාව ඒ ආඥාපණතට අයිති විහාරයක් හෝ දේවාලයක් බව.

18 "රාජකාරිසම්බන්ධවර්ෂ 1870වේ ආඥාපණතේ" නියෝග යටතේ විහාර දේවාල ගම් භුක්තිවිඳින කෙණෙක් කරන්ට ඕනෑ වැඩ රාජකාරිය වෙනුවට දැනට ගෙවන නොහොත් මින්මත්තෙහි ගෙවන්ට නියමවෙන යම් මුදල් ගණනක් ඇද්ද එය මේ ආඥාපණත වලංගුවීමට පැමිණෙන කාලයෙහි සිට ඒ විහාරයේ නොහොත් දේවාලයේ භාරකාරයාට ලැබෙන්ට නිසිවූ ගෙවියයුතුවූ ගණනක්ය. දළදා මාළිගාව, ඒ ආඥාපණතේ කොයිහැටි කියා තිබුනත්, "රාජකාරි සම්බන්ධ වර්ෂ 1870වේ ආඥාපණතේ" කාරණ සඳහා විහාරයක් හෝ දේවාලයක් කොට සැලකිය යුතුයි.

විහාරයක් හෝ දේවාලයක් වෙනුවෙන් කල කොන්ත්‍රාත් භාරකාරයා විසින් බලෙන් ඉෂ්ටකරවන්ටත් ගෙව්යයුතු මුදල් අයකරන්ටත් ඕනෑ බව.

19. මේ ආඥාපණත වලංගුවීමට පැමිණෙන දිනට මත්තෙහි යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් වෙනුවෙන් නොහොත් ඒ ගැණ සිටින කෙණෙක් වෙනුවෙන් කල සියලුම කොන්ත්‍රාත්ද ඒ කොන්ත්‍රාත් නිසා නඩුකියන්ට තිබෙන සියලුම යුතුකම්ද තමා නොහොත් තමන් හා සමගම කොන්ත්‍රාත්තුව කලාක් මෙන් භාරකාරයා නොහොත් භාරකාරයන් විසින් පුළුවන් පමණ දුරට මේ ආඥාපණතේ ප්‍රකාරයට ඉෂ්ටකරවිය හැකිය. එකී දිනදී යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට නොහොත් ඒ වෙනුවෙන් සිටින කෙණෙකුට මුදලක් නයව සිටින සෑම දෙනාම ඒවා එකී භාරකාරයාට නොහොත් භාරකාරයන්ට ගෙවිය යුතුය. ඕනෑ නම් නඩු කියා අයකිරීමට භාරකාරයාට නොහොත් භාරකාරයන්ට මෙයින් බලය දෙනුලැබේ. මේ ආඥාපණත යටතේ භාරකාරයන්ට ලැබුන එකකෝ ඔවුන් විසින් අයකල සියලුම මුදල් මෙහි 20 වෙනි වගන්තියේ නියමකල අන්දමට සහ කාරණාවලට එකී භාරකාරයන් විසින් තබාගෙණ වියදම්කල යුතුය.

සියලුම වස්තුවල නිශ්චල දේවල් සහ සියලුම පූජාවල් භාරකාරයාට පැවරිය යුතුවග.

20. යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිතිවූ එක්කෝ යම් කිසි අන්දමකින් වැදගත්නාවූ එක්කෝ එහි වැඩට කැප කරණලද්දාවූ සියලුම වස්තුවල නිශ්චල දේද එහි සියලුම ඵල ප්‍රයෝජන සහ බදු මිලද යම්කිසි මහණුන්නාන්සේ කෙණෙකුට අනුන් හා සහභාගිකමක් නැතුව තනියම ප්‍රයෝජන විඳීම පිණිස කල පුද්ගලික පූජාවල් නොවන්නාවූ, එකී විහාරයට නොහොත් දේවාලයට වැඩසඳහා කල සියලු පූජාවල්ද එකී විහාරයේ හෝ දේවාලයේ භාරකාරයන්ට භාර වෙන්නේය. එහෙත් ඒ භාරය, එකී නිශ්චල දෙයකට වැද ගන්නා බදුවලටද වෙනත් අන්දමේ භුක්තිවිඳීම්වලටද ඒ ගැණ අයකලයුතු ගෙවීලිවලටද ඇප උකස් ආදී නයටද යටත්වූ භාරයක්ය. එකී ඵලප්‍රයෝජන හා බදු මිලද පූජාවල්ද එකී භාරකාරයන් විසින් මෙහි පහත දක්වන කාරණාවලට මිස වෙන කාරණාවකට නොගත යුතුය :—

භාරේ තිබෙන අරමුදල මොන කාරණාවලට වියදම්කල යුතුද යන වග.

විහාරය හෝ දේවාලය නිසිහැටියට අලුත්වැඩියා කොට ඊට නිසි බඩු සපයා තිබීමත් ඊට අයිති පාරවල් සහ ගොඩනැගිලි ආරක්ෂා කිරීමත්ය.

(a) විහාරය හෝ දේවාලය නිසි හැටියට අලුත්වැඩියා කොට එහි තිබිය යුතු බඩු සපයා තැබීමත් ඊට අයිති පාරවල් සහ ගොඩනැගිලි ආරක්ෂාකිරීමත්ය.

සංඝයා සහ සේවක නිලධාරීන් රක්ෂාකිරීම.

(b) එකී විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති සංඝයා සහ එහි සේවාකාම්කරණ නිලධාරීන් රක්ෂාකිරීමය.

ආගමේ වත්පිළිවෙත් සහ සිරිත් පැවැත්වීම.

(c) එකී විහාරයේ හෝ දේවාලයේ එක්කෝ ඒ උදෙසා එක්කෝ ඒ සම්බන්ධව ආගමේ වත්පිළිවෙත් සහ සිරිත් මින් ඉහත පවත්වාපු ආකාරයට නිසි අන්දමට පැවැත්වීමය.

ශිල්පශාස්ත්‍ර ඉගෙණීමට ආධාර උපකාර කිරීම.

(d) ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගෙණීමට ආධාර උපකාර කිරීමය.

දිළිඳුන්ට උපකාර කිරීම සහ සංඝයාට ආගන්තුක සත්කාර කිරීම.

(e) දේවාලයක නම් දිළිඳුන්ට උපකාර කිරීමය; විහාරයක නම් සංඝයාට සහ වෙනත් අයට සිරිත්වූ ආගන්තුක සත්කාර කිරීමය.

අලාභ හානිවලට ගෙවීම.

(f) 36 වෙනි නොහොත් 37 වෙනි වගන්ති යටතේ අලාභහානිවලට ගෙවීම.

මේ ආඥාපණතෙන් ඕනෑකරණ කාරණා ඉෂ්ටකිරීමට වූනාවූ වියදම් ගෙවීම.

(g) මේ ආඥාපණතේ නියෝග පිළිපැදීම සඳහා වූනාවූ වියදම්වලින් යම් කොටසක් ගෙවිය යුතුයයි දිස්ත්‍රික්කොමිටිය විසින් නියමකරණු ලැබේද ඒ කොටස ගෙවීමය.

භාරකාරයන් විසින් සම්පූර්ණ විස්තර ඇති අයවැය ලේඛන තැබිය යුතු වග.

21. භාරකාරයන් විසින් සම්පූර්ණ විස්තර ඇති ගණන් ලේඛන තිබාගැණීම යුතුව තිබෙන්නේ :—

(a) විහාරයට හෝ දේවාලයට කල පූජාවල් ගැණත් ඊට අයිති වස්තුවල නිශ්චල දෙයින් තමන්ට ලැබුන බදුමිල හා ඵල ප්‍රයෝජන ගැණත්ය. තවද,

(b) 20 වෙනි වගන්තියේ නියම කල කාරණාවලට තමන් විසින් කලාවූ වියදම් ගැණත්ය.

මාසයකට වරක් ගණන් සාදා, දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවට ඇරිය යුතුය. දිස්ත්‍රික් නඩු ශාලාව විසින් එසේ එවන ගණන් පරීක්ෂාකොට ඕනෑකමක් තිබේනම් ගණන් සැබෑබව ප්‍රකාශවන්ට කියා භාරකාරයින්ගෙන් ඉල්ලාසිටිය යුතුවග.

22\. මාසයකට වරක් එකී ගණන් සාදා මාසය ගෙවුන තැන් පටන් තිස්දිනක් ඇතුලත භාරකාරයන් විසින් ඒවා "සැබෑය" "හරිය" කියා එහි පහත සහතිකකොට ලියා අත්සන්තබා ඉතා ලංවූ දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවට ඇරිය යුතුය. දිස්ත්‍රික් නඩුකාරතැන විසින් සුදුසුයයි කල්පනාවෙන කෙණෙක් ඒවා පරීක්ෂාකොට බලා ශුධකිරීම පිණිස පත්කල යුතුය. තවද එකී ගණන් පරීක්ෂකතැන විසින් නඩුකාරතැන නියමකරණ සුතිඵලයක් ලැබිය යුතුයි.

ගණන් පරීක්ෂකතැනට දෛවර්කොල සහ වෙනත් ලියවිලි පෙන්වනලෙස ඉල්ලාසිටින්ටත් සහතිකයක් කරන්ට කියා අණකරන්ටත්, පුළුවන් වග.

23\. ඉහතකී ප්‍රකාරයට පත්කල ගණන් පරීක්ෂකතැනට ඕනෑය කියා කල්පනාවෙන සියලුම පොත්, ඔප්පු කොන්ත්‍රාත්, ගණන්, වෞචර් කඩදාසි යන මේවා සහ වෙනත් ලියවිලි ගෙණැවිත් පෙන්වාසිටින්ට ඕනෑය කියා ලියා දන්වන්ට පුළුවන. තවද ඒවා තමාවෙත තිබ ගණ ඉන්න කෙණෙක් නොහොත් ඒ ගැණ වගකියන්ට බැඳී සිටින කෙණෙක්, එසේ ගණන් පරීක්ෂාකොටබලා ශුධකරණ විට, නොහොත් කල්දමූ දිනකට, ඇවිත් පෙණීසිටින හැටියටත් ඒ ගැණ සහතිකයක් කොට අත්සන්කරණ හැටියටත් අණකරන්ට පුළුවන.

ඔප්පු කඩදාසි ආදිය පෙන්වා සිටින්ට බැරිය කීමට එක්කෝ බොරුවට සහතිකයක් කිරීමට දඬුවම්.

24\. යම් කෙණෙක් එබඳු පොත්, ඔප්පු, කොන්ත්‍රාත්, ගණන්, වෞචර් කඩදාසි, ලියවිලි හෝ වෙනත් කඩදාසි පෙන්වා නොසිට අතපසු කලොත් එක්කෝ පෙන්වා සිටින්ට බැරියකීවොත් එක්කෝ එබඳු සහතිකයක් නොකර හෝ ඊට අත්සන්නොකර අතපසුකලොත් එක්කෝ සහතිකයක් කරන්ට නොහොත් අත්සන් කරන්ට බැරිය කීවොත් ඒ අය වරදකාරයෙක්ය. තවද ඔහු එසේ අතපසු කරණ නොහොත් බැරිය කියන එක එක විතාවට රුපියල් පණහකට වැඩි නොවන දඩයකටද, එක වරක් වරදකාරයා වුනායින් පසු ඒ වරද පළමුලෙසම කරමින් සිටින එක එක දවසට රුපියල් දහය බැගින් වැඩිදුර දඩයකටද යටත් වෙන්ට ඕනෑය. තවද එබඳු කෙනෙක් කැමැත්තෙන්ම බොරු සහතිකයක් කලොත එක්කෝ ඊට අත්සන්කලොත් ලංකාවීපයේ දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ 190 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට ඔහුට එදිරිව නඩුගන්ට යෙදේ.

ගණන් පරීක්ෂකතැන විසින් දිස්ත්‍රික් කොමිටියටද දිස්ත්‍රික් නඩශාලාවටද රපෝර්තුකල යුතු වග.

25\. ගණන් පරීක්ෂකතැන විසින් ගණන්බලා පරීක්ෂාකලායින් පසු රපෝර්තුවක් ලියා තමා ඉදිරියේ කලාවූ සහ අත්සන් කලාවූ යම් සහතිකපත්‍ර තිබේනම් ඒ සියල්ලත් සමග එකී පලාතේ දිස්ත්‍රික් කොමිටියටද එකී රපෝර්තුවේ දෙවෙනි පිටපතක් දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවටද ඇරිය යුතුය. එවිට නඩුකාරතැනට සුදුසුය කියා කල්පනාවෙන ආඥාවක් දෙන්ට පුළුවන. තවද එකී නඩුකාරතැනට තමාගේ බලමණ්ඩලය ඇතුලත තිබෙන විහාරවල හෝ දේවාලවල සියලුම භාරකාරයන් විසින් ගණන්තැබියයුතු විධිය නියමකිරීමට බලය තිබේ.

ආදායමේ හරි ගණනක් තුදුන්නොත් දිස්ත්‍රික් කොමිටිය විසින් ප්‍රසිඩ විභාගයක් කොට, ඕනෑනම් විශ්වාස භඬගය ගැණ භාරකාරයන් ගැණ සැක කිරීමට සෑහෙණ කාරණ තිබෙනවිට ඔවුනට එදිරිව නඩුකියන්ට සැලැස්විය යුතුවග.

26\. 21 වෙනි වගන්තියෙන් ඕනෑකර තිබෙන හැටියට ඵලප්‍රයෝජන බදුමිල පූජා යන මේවාගැණ හරි ගණනක් තුදුන්නොත් ඒ කාරණයගැණ දිස්ත්‍රික් කොමිටිය විසින් සෑහේය කියා හිතෙන ප්‍රසිඩ විභාගයක්කොට, ඕනෑනම්, යම්කිසි භාරකාරයෙක් විශ්වාසභඬගය කලේද්දෝහෝයි සැක කිරීමට සෑහෙණ කරුණු පෙණෙන විට, ඔහුට විරුඬව නඩු කියනලෙස අණකල යුතුය.

විහාර දේවාලවලට අයිති ඉඩම් බදුදීමට භාරකාරයින්ට තිබෙන බලය.

27\. දිස්ත්‍රික් කොමිටියේ අවසරය ඇතුව තවද සෑහේය කියා ඒ කොමිටිය කල්පනාකරණ බිද්දකටද එසේ කල්පනාකරණ නියමවලටද යටත්කොට භාරකාරයන්ට මේ ආඥාපණතේ නියෝගවල ප්‍රකාරයට තමන්ට පවරාදී තිබෙන සියලුම ඉඩම්කඩම් හෝ එයින් යම් කිසිවක් පණහට වැඩි නොවන අවුරුදු ගණනකට කලින්කලට හෝ යම් කිසි කාලක බදුදෙන්ට පුළුවන. එහෙත් බදුදෙන්නේ එකී කොමිටියේ කල්පනාවේ හැටියට ප්‍රවේණිපංගුකාරයින්ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස ඉතිරිකරණ වතු සහ ගේත් බිම් අත්ඇරෙද්දිය. මේ වගන්තියෙන් ඕනෑකරණ දිස්ත්‍රික් කොමිටියේ අවසරය සෑම විටම ලියවිල්ලකින් දෙන්ට ඕනෑවාත් ඇර ඒ කොමිටියේ ප්‍රධානතැනගේ අත්සනින් සහතිකකොට තිබෙන්ටත් ඕනෑය.

උපනියමිත.

තවද යම්කිසි භාරකාරයෙක් දිස්ත්‍රික් කොමිටියේ කැමැත්ත ඇතුව අවුරුදු විස්සට වැඩි කාලයකට යම් ඉඩමක් බදු දෙන්ට කැමති විටකදී ඒ ඉඩම පිහිටා තිබෙන පලාතේ දිස්ත්‍රික් නඩුකාරතැනගෙන් අවසරයක් ඒ පිණිසම පළමු කොට ලබාගෙණ තිබෙන්ට ඕනෑය.

යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට භාරකාරයන් පත්වී නැත්නම් එහි අධිකාරිතැන විසින් දිස්ත්‍රික් කොමිටියේ අවසරය ලියවිල්ලක් පිට ලබාගෙණ මිස නැත් නම් එකී විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති කිසියම් ඉඩමක් බද්දට නොදියයුතුයි. තවද බදු කාලය අවුරුදු විස්සට වැඩිවූවිට භාරකාරයන් විසින් දෙන බද්දක්ගැණ නියමවූ ලෙස එකී ඉඩම තිබෙන පලාතේ දිස්ත්‍රික් නඩුකාරයාගේ අවසරයත් ඕනෑය.

අධිකාරිතැන විසින් භාරකාරයාට සහ දිස්ත්‍රික් කොමිටියේ ප්‍රධානතැනට යම් යම් කාරණා දැනුම්දෙන්ට ඕනෑ බව.

28. (1) යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට තරම් පූජා පූජාවලින් අවුරුදුපතා ලැබෙන ආදායම ගැණද (2) ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති ප්‍රවේණි පංගු මාරුවෙන පංගු සහ වෙනත් ඉඩම්වල අන්දම ප්‍රමාණය සහ වටිනාකම ගැණද (3) යම් කිසි හිමිකමක් කරණකොටගෙණ ඒ විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිති නොහොත් ඒ විහාරයක හෝ දේවාලයක භුක්තියේ තිබෙන සෑම ඉඩම්වල එක එක ඉඩමෙන් මාස්පතා නොහොත් අවුරුදුපතා ලැබෙන බදු මුදලේ ආදායම්වල සහ ලාභප්‍රයෝජනවල වටිනාකම ගැණද දන්නාවූ සියලුම කාරණා දැනගන්ට ඕනෑකල විටකදී විහාරයේ නොහොත් දේවාලයේ භාරකාරයන්ට සහ දිස්ත්‍රික්කොමිටියේ ප්‍රධානතැනට දැනුම්දීම අධිකාරිතැනගේ යුතුකමය.

වැරදි කාරණා දැන්වීමට නොහොත් භාරකාරයාට බාධාකිරීමට දඩුවම.

29. යම් අධිකාරිකෙණෙක් මේ ලඟම ඉහළින් තිබෙන වගන්තියේ හැටියට දන්වන්ට ඕනෑ කාරණාවක් සෑහෙන කාරණාවක් නැතුව දිස්ත්‍රික් කොමිටියේ ප්‍රධාන තැනට හෝ විහාරයක නොහොත් දේවාලයක භාරකාරයන්ට නොදැන්වූවහොත් එක්කෝ ඒ ගැණ එකී ප්‍රධානතැනට හෝ භාරකාරයන්ට බොරු කාරණා ඕනෑවාටම දැන්වූවහොත් එක්කෝ මේ ආඥාපණතේ නියෝගවල ප්‍රකාරයට භාරකාරයන්ට ලැබී තිබෙන දෙයක් අත්නැර භුක්තිවින්දොත් එක්කෝ රාජකාරිය කරණ අතර භාරකාරයෙකුට ඕනෑවාටම බාධාකලොත් එක්කෝ බාධාකෙරෙව්වොත් ඔහු වරදක් කල කෙණෙක්ය. ඒ වරද ඔප්පුවුන විට රුපියල් පන්සියයකට වැඩිනොවන්නාවූ දඩයකට යටත්වෙන්ට ඕනෑය.

භාරකාරයන් විසින්ද, ඔවුන්ට එදිරිවද, නඩු කීමට අවසර තිබේ. එහෙත් භාරකාරයෝ තමන්ගේම අතින් වියදම් ගෙවීමට බැඳීසින්නෝ නොවෙති.

30. භාරකාරයන්ට මේ ආඥාපණතේ ප්‍රකාරයට භාරවී තිබෙන යම් ඉඩම් කඩම් ආදියක් නැවත ලබාගැණීම පිණිස හෝ ඒවා නැවත භුක්තිවිඳීම පිණිස හෝ මේ ආඥාපණතේ අදහස් ඉෂ්ටකිරීම සඳහා ඕනෑකරන්නාවූ වෙනයම්කාරණයක් පිණිස හෝ "[අසවල්] විහාරයේ නොහොත් දේවාලයේ භාරකාරයෝය" කියා නම සඳහන්කොට ඒ නමින් හා වාසගමින් නඩුකියන්ට එකී භාරකාරයන්ට අවසර තිබේ. තවද එම නාමයෙන් සහ වාසගමින් ඔවුන්ට එදිරිව යමෙකු විසින් නඩුකියතොත් ඊට යටත්වෙන්ට ඕනෑය. එහෙත් මේ ආඥාපණතේ ප්‍රකාරයට ඔවුන්ට ලැබීතිබෙන බලපුළුවන්කමින් ඔවුන් විසින් අවංකව කලාවූ යම් ක්‍රියාවක් ගැණ තමන්ගේම අතින් වියදම් ගෙවීමට බැඳී නැත.

---

4 වෙනි පරිච්ඡේදය.

සාමාන්‍ය කාරණා.

කොමිටි විසින් වැඩිදෙනාගේ කැමැත්ත දීමේ හැටියට ප්‍රශ්න විසඳියයුතුය. මනත්වැඩ්ගෙත් වරක් කැමැත්ත දීමට බලය සභාපති තැනට තිබෙන්ට ඕනෑබව.

31. දිස්ත්‍රික් කොමිටියක් විසින් කිරීමට මේ ආඥාපණතෙන් බලය ලැබී තිබෙන නොහොත් ඕනෑකර තිබෙන සියලුම ක්‍රියාවල් කොයිඅන්දමේ ක්‍රියාවල් වීනමුත් නීතිආකාරයට රැස්කරණලද සභාවකදී ඉදිරිපිට සිටින මැම්බර්වරුන් අතුරෙන් වැඩිදෙනා විසින් නිශ්චයකොට කලයුතුය. එහෙත් යම් ප්‍රශ්නයක්ගැණ ඉදිරිපිට සිටින මැම්බර්වරුන්ගේ කැමැත්ත දීම සමසමව බෙදී තිබෙන විට සභාපතිතැනට මැම්බර්කෙණෙක් සේ තමාගේ කැමැත්ත දීම ඈර තව වාරයක් කැමැත්ත දිය හැකිය.

32. කොමිටියේ යම් මැම්බර් කෙණෙක් පිටපිටම සභාවාර තුණකට නොපැමිණිවිට ඒ කාරණය හේතුකොටගෙණම ඔහුගේ නිලයෙන් ඔහු අහක්විය යුතුය. එහෙත් ඒ කොහොමවුනත් හොඳ සෑහෙන කාරණා පෙන්වා සිටිය විටකදී ඔහු නිලලත් අවශෙෂ කාලයටත් නැවතත් පත්කිරීමට කොමිටියට බලය තිබේ.

උපන්‍යාසය.

එසේ වී නමුත් භාරකාරයෙක් හොඳ සෑහෙණකාරණ දිස්ත්‍රික් කොම්පියට පෙන්වාසිටිය විටකදී ඔහුට වැඩෙන් අත්ඇරෙන්ට අවසරදීමට ඒ කොම්පියට බලයතිබේ, තවද දිස්ත්‍රික්කොම්පියේ මැම්බර්කෙනෙකුට මැම්බර්කමෙන් අත්ඇරෙන්ට බලය තිබේ.

භාරකාරයා විසින් රාජකාරිය නොකිරීම.

33. යම් භාරකාරයෙක් නිලය පිළිගත්තායින් පසු ඊට අයිති රාජකාරියක් නොකර ඉනෑවාටම පැහැරඇරියොත් ඒ අය වරදක්කල කෙනෙක්ය, ඒ වරද ඔප්පුවුන විට රුපියල් සියයකට වැඩිනොවන දඩයක් ගෙවීමට හෝ තුන් මාසයකට වැඩිනොවන කලක් බරපතල වැඩ නැතුව හිරඅඩස්සියේ සිටීමට හෝ යටත්වෙන්ට ඉනෑය.

භාරකාරයෙකුගේ නිලය පුරප්පාඩු වුනොත් ඒ වෙනුවට කෙනෙක් තෝරාගෙණ පත්කල යුතුවග

කොම්පියේ මැම්බර් කෙනෙකුගේ නිලය පුරප්පාඩු වුනොත් ඒ වෙනුවට කෙනෙක් පත්කරවන්ට ඉනෑවග.

34. භාරකාරයෙක් කොට නොහොත් දිස්ත්‍රික් කොම්පියක මැම්බර් කෙනෙක් කොට තෝරාගත් කෙනෙක් ඒ තනතුර පිළිගන්ට බැරිය කීවොත් එක්කෝ මනාපයෙන්ම අත්ඇරුණොත් එක්කෝ නැසීගියොත් එක්කෝ ලංකාවීපයෙන් පිට ගියොත් එක්කෝ වස්තු භඩගත්වය ලැබූ නොහොත් නය ගෙවන්ට බැරි කෙනෙක්වුනොත් එක්කෝ ශාරීරික දුබලකමක් හෝ මානසික දුබලකමක් හෝ රෝගාතුරකමක් නිසා නිලයේ රාජකාරිය කරන්ට බැරිව සිටිතොත් එක්කෝ මේ ආඥපණතෙන් ඉනෑකර තිබෙන හැටියට යෝග්‍යකම් නැතිවුනොත් එබඳු භාරකාරයෙක් වෙනුවට නොහොත් 16 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට මාරුකරණලද්දාවූ භාරකාරයෙක් වෙනුවට වෙන භාරකාරයෙක් 17 වෙනි වගන්තියේ නියෝගකර තිබෙන අන්දමට වහාම තෝරාගතයුතුය, තවද මෙහි කී මැම්බර් වෙනුවට දිස්ත්‍රික් කොම්පියක පළමුවෙනි වාරයේ මැම්බර්වරුන් තෝරාගැණීම පිණිස මේ ආඥපණතේ තිබෙන නියෝගවලට එකඟව, වෙන මැම්බර් කෙනෙක් තෝරාගන්ට දිස්ත්‍රික් කොම්පිය විසින් සැලැස්විය යුතුය.

උපන්‍යාසය.

එසේ වී නමුත් භාරකාරයෙක් තනතුර පිළිගන්ට බැරිය කී විටකදී හෝ මැරුණ විටකදී හෝ ශරීරශක්තියේ නොහොත් ඥානශක්තියේ හීනභාවය නිසා ඔහුට වැඩකරන්ට බැරිවුන විටකදී හෝ යෝග්‍යකම් නැති විටකදී හෝ ඔහු කැමැත්තෙන්ම අත්ඇරුණ විටකදී හෝ වස්තුභඩගත්වය ලැබූ විටකදී නොහොත් නයගෙවන්ට බැරි විටකදී හෝ ඔහු ලංකාවීපයෙන් පිට ගිය විටකදී හෝ වැඩේ අත්හිටෙවූ විටකදී හෝ මාරුකල විටකදී හෝ එකී භාරකාරයා වෙනුවට කෙනෙක් තෝරාගන්නකල් ඒ තනතුරේ වැඩකිරීම පිණිස ටිකකලකට පවතින පිළිවෙලක් යොදාගන්ට දිස්ත්‍රික් කොම්පියට බලය තිබේ. තවද භාරකාරයෙක්සේ ක්‍රියාකිරීම පිණිස ටිකකලකට පත්කරන්ට යෙදුන අයට මේ ආඥපණත යටතේ තෝරාගත් භාරකාරයෙකුට තිබෙන සියලුම බලපුළුවන්කම් තිබෙනවාත් ඇර ඔහු විසින් කටයුතු සියලුම රාජකාරිද කලයුතුය.

වැඩේ අත්හිටවනු ලැබූ නොහොත් මාරුකරණු ලැබූ භාරකාරයෙකුගෙන් දේපල නැවත ලබාගැණීමට බලය.

35. යම් විටක මේ ආඥපණතේ නියෝගවල ප්‍රකාරයට වැඩේ අත්හිටවනුලැබූ නොහොත් මාරුකරණුලැබූ යම් විහාරයක හෝ දේවාලයක භාරකාරයෙක් යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිති චංචලදේපල හෝ නිශ්චල දේපල භාරකාරයෙක් සේ තමා විසින්ම නොහොත් තමා වෙනුවෙන් අන් කෙනෙකු විසින් අත්අඩංගුවේ පවත්වමින් එක්කෝ කති විඳිමින් එකී විහාරයට හෝ දේවාලයට එවකට පත්ව සිටින භාරකාරයන්ට හෝ දිස්ත්‍රික්කොම්පිය විසින් ඒ ගැණ බලයදී ටිකකලකට පත්කල කෙනෙකුට හෝ එකී දේපල භාරනොදී පැහැරඇරියොත් එක්කෝ භාරදෙන්ට බැරිය කීවොත් එකී භාරකාරයන්ට හෝ දිස්ත්‍රික්කොම්පියට හෝ ඒ කොම්පිය විසින් ටිකකලකට බලයදුන් අයට හෝ එකී භාරකාරයා විසින් දේපල එකී භාරකාරයන්ට හෝ දිස්ත්‍රික් කොම්පියට හෝ ඒ කොම්පිය විසින් ටිකකලකට බලයදුන් අයට හෝ භාරදෙන හැටියට අණකරමින් වරන්තුවක් දෙනලෙස දිස්ත්‍රික් නඩුකාරතැනගෙන් ඉල්ලා සිටින්ට බලය තිබේ. ඒ නඩුකාරතැන විසින් පිස්කාල්තැනට හෝ ඩැප්‍යුටි පිස්කාල්තැනට වරන්තුව ඇරලා ඒ නඩුකාරතැනගේම නඩුතීන්දුවක් ඉෂ්ට කරණ පිණිස වරන්තුවක් ඇති කල්හි කරන්නාක් මෙන් එකී ඉල්ලීමේ හැටියට දේපල භාරදෙවන්ට බලය තිබේ. එසේ කරණ පිණිස එකී ඉල්ලුම්පත්‍රය හා සමඟ වැඩේ අත්හිටවීමට හෝ මාරුකිරීමට කළාවූ දිස්ත්‍රික් කොම්පියේ ප්‍රධානතැනගේ අත්සන් ඇති නිසිආකාර සහතිකකල ආඥවක් තිබෙන්ට ඉනෑය. එසේ දෙනලද ඉල්ලුම්පත්‍රය එකී ආඥවෙ සඳහන්වූ කාරණ බැලූපාරටම සැබෑගැණීමට සාක්ෂියක්වාත් ඇර ඉහතකී ලෙස ක්‍රියාකිරීමට නඩුකාරතැනට සෑහෙණ බලකඩදාසියක් වේ.

ඇබෑර්තුවක් වූන නමුත් කොම්ටියේ ඉතිරි මැම්බර්වරුන්ට ක්‍රියාකිරීමට බලය තිබෙන වග.

36. මේ ආඥාපණත යටතේ පිහිටුවනලද කොම්ටියක මැම්බර් කෙණෙක් ඒ තනතුර පිළිගන්ට බැරියකීවිටකදී හෝ මැරුණ විටකදී හෝ ශරීර ශක්තියේ නොහොත් ඥානශක්තියේ හීනභාවය නිසා වැඩකරන්ට බැරිවූන විටකදී හෝ යෝග්‍යකම් නැතිවිටකදී හෝ කැමැත්තෙන්ම අත්ඇරුණ විටකදී හෝ වස්තුභඞ්ගාවය ලැබූ විටකදී හෝ ණය ගෙවන්ට බැරි විටකදී හෝ ලඞ්කාවීපයෙන් පිට ගිය විටකදී හෝ ඒ වෙනුවට කෙණෙක් පත්වෙනකල් එකී කොම්ටියේ ඉතිරි මැම්බර් හෝ මැම්බර්වරු විසින්, එකී කොම්ටියේ සභාරැස්වීමකදී යම් ප්‍රශ්නයක් තීරණයකරගැණීමට ඕනෑකරණ මැම්බර්වරුන්ගේ ගණන ගැණ මේ ආඥාපණත යටතේ පණවනලද්දාවූ ව්‍යවස්ථාවක වෙන අන්දමකට යමක් නියමකරතිබෙන්ට පුළුවන් නමුත්, මේ ආඥාපණතේ අදහස් ඉෂ්ටකිරීමපිණිස ඕනෑකාරණ සෑම සියලු ක්‍රියාවල්ද කාරණාවල් සහ දේවල්ද නොකඩව පලමුලෙස කලයුතුය.

අයුත්තේ අන්සන්තක කළාවූ දේපල නැවත ලබාගැණීම.

37. යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිති දේපල ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අලාභ පැමිණෙන හැටියකට මීට ඉහත විකුණලා නොහොත් උකස්කරලා නොහොත් වෙන අන්දමකින් අන්සන්තකකරලා තිබෙන බව දිස්ත්‍රික් කොම්ටියට හොඳකාර දැනගන්ට ලැබුන විටකදී එකී විකිණීම නොහොත් උකස නොහොත් අන්සන්තක කිරීම අවලංගුකොට එකී දේපල නැවත ලබාගන්නාපිණිස භාරකාරයන් ලවා නඩුකියවීම එකී කොම්ටියේ යුතුකමක්ය.

උපනියමය.

එසේවීනමුත් දෙපක්ෂය අතරේ ප්‍රයෝගයක් නැතිවිටකදී නඩුකාරතැන විසින් යම් විකිණීමක් හෝ උකසක් හෝ අන්සන්තකකිරීමක් හෝ අවලංගුක්රීමේදී මුදලට ගත් අයට නොහොත් උකසට ගත් අයට නොහොත් තමාගේ සන්තකයට ගත් අයට එකී දේපලවලට හෝ දේපලවල ස්ථිරවශයෙන් වැඩිදියුණුවක්කර තිබේනම් එහි වටිනාකම ලැබෙන හැටියට නඩුතීන්දු කලයුතුය.

බදුකැර අවලංගු කරන්ට නඩුකාරතැනට පුළුවන් බව.

38. (*a*) යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිති දේපල ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට ප්‍රයෝජන ලැබෙන්ට බැරිතරම් දීඝී කාලයකට මීට ඉහත බදුදීලා තිබෙන බව, නොහොත්

(*b*) බදු පොරොන්දුවල හැටියට අපරීක්ෂාවෙන් අන්සන්තක කරලා තිබෙන බව, නොහොත්

(*c*) අඩු ගණනකට බදුදීතිබෙන වග පැහැදිලිලෙසම පෙණෙන බව, නොහොත්

(*d*) බදුදෙන අයගේ නොහොත් ඔහුගේ නෑයෙකුගේ නොහොත් වැඩකාරයෙකුගේ පුද්ගලික ප්‍රයෝජනය සඳහා බදුදී තිබෙන බව, නොහොත්

(*e*) වංචා අදහසකින් බදුදීලා තිබෙන බව

සෑහෙණ බලය ඇති නඩුකාරයෙකුට හොඳකාර ඔප්පුවුන විටකදී එකී නඩුකාරතැන විසින් එකී බද්ද අවලංගුකොට මේ ආඥාපණත යටතේ ඒ දේපල භාරව සිටින්ට ඕනෑවූ භාරකාරයන්ට ඒවා නැවත භාරදිය යුතුය.

උපනියමය.

එහෙත් එසේ අවලංගුකල බද්ද ගැණ බදුදෙන අය සහ බදුගත් අය අතරේ ප්‍රයොගයක් නොතිබුන විටකදී නඩුකාරතැන විසින් බදුකාරයාට බද්දකරණ කාලයේදී ඔහු විසින් දේපලවලට ස්ථිරවශයෙන් කල වැඩිදියුණුව ගැණ සෑහෙණ ගණනක් ලැබෙන ලෙස නියමකල යුතුය.

හකටයුත්තක් අණ හෝ විශ්වාස භඞ්ගය ගැණ හෝ රාජකාරිය පැහැරඇරීම ගැණ හෝ විහාරයක නොහොත් දේවාලයක කාරණ පිළිබඳව යම් වැදගත් කමක් ඇති කෙනෙකු විසින් භාරකාරයෙකුට නොහොත් කොම්ටියේ

39. යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් ගැණ එක්කෝ එහි වැඳුම්පිදුම් කිරීම හෝ ආවතේව ගැණ හෝ ඊට අයිති භාරවල් ගැණ වැදගැන්මක් ඇති කෙණෙකු හෝ කෙණෙකුන් විසින්, මේ ආඥාපණතේ ප්‍රකාරයට පත්කරණලද භාරකාරයෙකු හෝ කොම්ටියක මැම්බර් කෙණෙකු විසින් තමාට භාරදෙන්ට නොහොත් පවරන්ට යෙදුනාවූ කාරණ සම්බන්ධව කල අයුත්තක් ගැණ හෝ විශ්වාසභඞ්ගයක් ගැණ හෝ රාජකාරිය පැහැර ඇරීමක් ගැණ හෝ, එකී විහාරය නොහොත් දේවාලය පිහිටා තිබෙන පලාතේ නඩු ඇසීමට බලය ඇති දිසත්‍රික් නඩුශාලාවේ, එකී විහාරයේ හෝ දේවාලයේ කාරණ ගැණ වැදගත්කමක් ඇති වෙන කෙණෙක් පැමිණිලිකාරයෙක්වීමට එකතුකරනෙගෙණ, නඩුකියන්ට පුළුවන. තවද එකී භාරකාරයා හෝ මැම්බර් විසින් යම් ක්‍රියාවක් විශෙෂයෙන් කරණහැටියට අණකරන්ටත් එකී භාරකාරයා හෝ

මැම්බර් කෙනෙකුට විරුඩව දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවේ නඩුකියන්ට පුළුවන්බව.

මැම්බර් විසින් අලාභය හා වියදම ගෙවන හැටියට නඩුතීන්දුව දෙන්ටත් එකී භාරකාරයා හෝ මැම්බර් තිලයෙන් අහක් කරණ හැටියට අණකරන්ටත් එකී නඩුශාලාවේ නඩුකාර තැනට බලය තිබේ.

නඩුකියන්ට යම් කෙණෙකුට පුළුවන්වෙන පිණිස තිබෙන්ට ඕනෑකරණ "වැදගත්කම" විස්තර කිරීම.

40. මේලඟම ඉහළින් තිබෙන වගන්තියේ ප්‍රකාරයට නඩුකියන්ට පුළුවන්වෙන පිණිස යම් කෙනෙකුට තිබියයුතු වැදගත්කම මුදල් පිළිබඳවූ කරුණක්ව තිබෙන්ට ඕනෑකරන්නෙ නැත, එක්කෝ පැහැදිලිවශයෙන් තමාටම තිබෙන වැදගත්කමක් වෙන්ට ඕනෑකරන්නෙ නැත, එක්කෝ භාරවූ දේවල් ගැණ කළමනාකිරීමට හෝ එහි ප්‍රධානත්වයට හවුල් වෙන්ට සෑහෙණතරමේ වැදගත්කමක්ව තිබෙන්ට ඕනෑ කරන්නෙ නැත. යම් විහාරයක හෝ දේවාලයක වැඳුම් පිදුම් හෝ ආවතේව කිරීමේදී එහි පැමිණීමට යුතුකම් ඇත්තාවූ එක්කෝ එහි පැමිණෙන පුරුද්දක් ඇතුව සිටියාවූ එක්කෝ දන්දීමේ ඵලයෙන් කොටසක් ලබන පුරුද්දක් ඇතුව සිටියාවූ යම් කෙනෙක් ඇද්ද ඒ අය මේ ලඟම ඉහළ වගන්තියෙන් හඟවන කෙනෙකැයි කල්පනා කළයුතුය.

ආණ්ඩුකාර උතුමානන් වහන්සේගේ අවසර නැතුව ඊන්මතු විහාරයකටවත් දේවාලයකට වත් ඉඩම් ලබාගැණීම තහනම් බව.

41. මේ ආඥපණත වලංගුවීමට පැමිණීතැන් පටන් ඉන් පසුව විහාරයකට හෝ දේවාලයකට එක්කෝ යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් ගැණ, නොහොත් ඒ වෙනුවෙන් එක්කෝ ඒ උදෙසා, යම් භාරකාරයෙකුට හෝ, ලංකාද්වීපයේ ආණ්ඩුවේ මුද්දරය දරණ අවසර පත්‍රයක් උතුමානන්වහන්සේගෙන් ලබානොගෙණ, රුපියල් පණහක් නොහොත් ඊට වැඩි ගණනක් වටිනාකම් ඇති ඉඩමක් හෝ වෙන නිශ්චල දේපල එක්කෝ යම් ඉඩමකින් හෝ වෙන නිශ්චල දේපලවලින් හවුලක් ලැබීම යුතුනැත. තවද යම් කෙනෙක් එබඳු අවසරපත්‍රයක් පළමුවෙන් ලබානොගෙණ අන්තිම කැමැත්තකින් හෝ තෑගිපත්‍රයකින් හෝ සින්නක්කර ඔප්පුවක් පිට හෝ වෙන ආකාරයකින් හෝ එකී විහාරයට හෝ දේවාලයට නොහොත් එකී විහාරය හෝ දේවාලය ගැණ එක්කෝ ඒ වෙනුවෙන් හෝ ඒ උදෙසා භාරකාරයෙක්ව සිටින කෙණෙකුට නොහොත් භාරකාරයන්ව සිටින අයවළුන්ට ඉහත කී වටිනාකම් ඇති යම් ඉඩමක් හෝ වෙන නිශ්චල දෙයක් එක්කෝ එයින් හවුලක් පවරණ අභිප්‍රායක් හැඟෙව්වොත් එක්කෝ පවරන්ට උත්සාහ කළොත් එකී ඉඩම් හෝ දේපල නොහොත් හවුල අන්තිමකැමැත්තක් පිට හෝ තෑගිපත්‍රයක් පිට හෝ සින්නක්කරයක් පිට දුන් නමුත් නඩුමාගීයේ ප්‍රකාරයට හිමිකම්ඇති උරුමක්කාරයාට නොහොත් උරුමක්කාරයන්ට ලැබී ඔවුන් සන්තක වන්නේය.

මේ ආඥපණත තීන්දුකරගත් දිනටත් භාරකාරයන් පත් කිරීමටත් අතරේ විහාර දේවාල සන්තක දේපල අන්සන්තක කිරීම අවලංගු බව.

42. යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිති චංචල දේපල හෝ නිශ්චල දේපල මේ ආඥපණත තීන්දුකරගත් දිනටත් මෙහි නියෝගකර තිබෙන හැටියට භාරකාරයන් පත් කරණ දිනටත් අතරේ විකිණීමෙන් හෝ උකස්කිරීමෙන් හෝ තෑගිදීමෙන් හෝ වෙන අන්දමකින් හෝ අන්සන්තක කළොත් ඒ අන්සන්තක කිරීමෙන් නඩුමාගීයේ ප්‍රකාරයට බලයක්වත් වැදගැන්මක්වත් නැත ඒක සම්පූර්ණයෙන්ම නිෂ්ඵලව අවලංගු වෙන්නේය.

අවලංගු කිරීම.

43. වර්ෂ 1889යේ 3 වෙනි ආඥපණතද, 1895හේ 17 වෙනි ආඥපණතද, 1901යේ 3 වෙනි ආඥපණතද මෙයින් අවලංගු කළා ඇත.

(පිටපත්කළ බවට)

D. D. WEERESINGHE, Mohandiram,
Acting Chief Sinhalese Translator to Government.

H. C. COTTLE, ACTING GOVERNMENT PRINTER, COLOMBO, CEYLON.